

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีการปรับเปลี่ยนปฏิรูปสังคมไปสู่ความเป็นสังคมใหม่ ประกอบกับแนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552) ซึ่งนับว่าเป็นข้อกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการศึกษาถือว่าเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาระดับแรกของไทยที่มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะหมวด 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษาได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักนักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด แต่เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีธรรมชาติที่แตกต่าง ทั้งในด้านวิถีภาวะ ความต้องการ ความถนัด ความสนใจ และวิธีการเรียนรู้ทั้งมีการดำเนินชีวิตและสิ่งแวดล้อม ที่แตกต่างกัน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมาล้วนมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสิ้น ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้จึงต้องยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางที่ให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการเรียนรู้สร้างองค์ความรู้ โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม มีความสุขในการเรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมาย และจะนำไปสู่การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิตในที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 56) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้พัฒนาให้เป็นที่ไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งได้กำหนดให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมแห่งความเป็นไทยในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาสาระและกระบวนการการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 1)

ในการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในครั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักในความสำคัญของสาระการเรียนรู้ศิลปะซึ่งเป็น 1 ในกลุ่มวิชา ซึ่งเป็นวิชาที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพราะเป็นการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนานักเรียน โดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และ

แสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย เสริมสร้างให้ชีวิตมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นช่วยให้มีจิตใจงาม มีสมาธิ สุขภาพกายและสุขภาพจิตมีความสมดุล อันเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษยชาติโดยส่วนตน และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษยชาติโดยส่วนตน และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพของสังคมโดยรวม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 46)

ปัจจุบันระบบการเรียนการสอน ระบบการสอบ ตลอดจนระเบียบวินัยต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เป็นการจำกัดวิถีคิดของนักเรียนอย่างหลากหลาย นักเรียนจำนวนมากที่มีความคิดค่อนข้างเสรีและมีแนวคิดหลากหลาย แต่เมื่อเข้าสู่ระบบโรงเรียน ก็จะถูกกระบวนการจัดเวลาทางสังคมผลักดันเข้าสู่กรอบอันเป็นบรรทัดฐานของสังคม ทั้งสังคมภายในโรงเรียน และสังคมใหญ่ภายนอกโรงเรียนนอกจากนักเรียนได้เรียนรู้บรรทัดฐานทางสังคมแล้ว (อุทัย คุลยเกษม. 2543 : 8) ซึ่งสาระการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ ก็เป็นรายวิชาหนึ่งที่ถูกกรอบของระบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนให้อยู่ในกรอบที่กระทรวงศึกษาธิการและโรงเรียนได้กำหนด คือจัดเวลาในการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้วิชาศิลปะเพียง 2 ชม./สัปดาห์ ซึ่งต้องจัดการเรียนการสอนให้ครบมาตรฐานการเรียนรู้ในช่วงชั้น ทำให้นักเรียนขาดความเป็นอิสระในการใช้เวลาจินตนาการให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนต้องปฏิบัติตามศิลปะแข่งกับเวลาที่กำหนดทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ผลงานได้ไม่ด้นักนำไปสู่การลอกเลียนแบบผลงานของผู้อื่น เป็นสาเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย

ในการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ศิลปะได้มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ เพราะการเป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้นจะสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุ่ล่งไปได้ด้วยคืออย่างมีจิตวิจารณ์ญาณเป็นบุคคลที่มองตนเองในทางบวก มีความเชื่อมั่นในตนเองหากจะส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน ครูผู้สอนต้องจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นถ้าผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการมีจินตนาการ ให้มีอิสระให้มีความเพลิดเพลิน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีเวลาคิด ดั้งมีข้อความโบราณของอินเดียที่เรียกว่า อุปนิษิต หมายความว่า ที่ใดมีความเพลิดเพลินที่นั้นย่อมมีความคิดสร้างสรรค์ที่ใดไม่มีความเพลิดเพลินที่นั้นย่อมไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะบอกอะไรได้มากเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน (สกนธ์ ภู่งามดี. 2547 : 5)

จากผลการประเมินของคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ปี พ.ศ. 2549 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนาศึกษาในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด

วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ผลการรับรองมาตรฐาน คุณภาพ ไม่ผ่าน ทั้งสองมาตรฐาน คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ในทุกสาระการเรียนรู้ คุณลักษณะด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ โดยการเรียนรู้ผ่านโครงการตามหลักการ ทฤษฎีอย่างแท้จริง มีกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีขั้นตอนการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ ค้นหาคำตอบด้วยการแสวงหาความรู้โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ทำงานเป็นทีม ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน ในการทำงาน ศึกษา ค้นคว้าหาคำตอบ นำเสนอผลงานร่วมกันอย่างเป็นกระบวนการ และพบว่าการประเมินผลปลายปีนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ นักเรียนไม่ค่อยสนใจในบทเรียนอันเนื่องมาจากสาเหตุของปัญหา ด้านสื่ออุปกรณ์ กระบวนการเรียนรู้ไม่เกิดทักษะกระบวนการ และวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่ทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ ถึงคุณค่าวัฒนธรรมที่มีต่อการดำรงชีวิตและครอบครัว ภายใต้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีน้อย ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ ซึ่งผู้วิจัยต้องเร่งพัฒนาให้อยู่ในระดับคุณภาพที่สูงขึ้น โดยเฉพาะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่ตลอดจนการนำความรู้ ทักษะการทำงานไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ชุดการเรียนรู้ เป็นเอกสารที่ครูจัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนนำไปประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตร ชุดการเรียนรู้เป็นเอกสารที่สามารถพัฒนาวิธีการสอนให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน การนำเนื้อหา สาระของรายวิชามาเรียงลำดับอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับเพิ่มเติมสิ่งใหม่ๆ เข้าไป เพื่อให้เหมาะสมกับการที่ครู หรือ ผู้เรียนจะนำไปใช้ ชุดการเรียนรู้ทำให้เกิดความคงทนของการเรียนรู้ ผู้เรียนมีเจตคติในเชิงบวกต่อการเรียนการสอน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้เกิดทักษะฝีมือได้ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ความเข้าใจก่อนการปฏิบัติงาน เป็นวิธีสอนที่ทำให้ทราบกระบวนการแก้ปัญหาผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม สนใจการเรียนรู้มากขึ้น ทำให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน (ศักดิ์ ศรีมูลตรี. 2551 : 55) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สาระทัศนศิลป์ ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องศิลปะประยุกต์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลจากการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สาระทัศนศิลป์ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เรื่องศิลปะประยุกต์ พบว่านักเรียนร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 82.43 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 2.นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องศิลปะประยุกต์ อยู่ในระดับมากที่สุดตามเกณฑ์เฉลี่ย ร้อยละ 97.25 (ผจญ นาทองคำ. 2554 : 56-57)

จากการศึกษา เอกสารตำรา ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เพราะชุดการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นซึ่งเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีกระบวนการใช้เอกสารชุดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์จริง การทำงานเป็นหมู่คณะ รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ให้มากที่สุด เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีปฏิสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมกับผู้สอนและผู้เรียนด้วยกัน วางแผนตัดสินใจในการแก้ปัญหาการมีนิสัยรักการเรียนรู้ การเป็นคนดี การมีความสุขจิตที่ดีสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ส่วนการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีความสุข ให้เกิดขึ้น ได้ก็คือผู้สอนเป็นผู้นำทางแห่งการเรียนรู้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเอาชุดการเรียนรู้เรื่อง ทัศนศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและศึกษาความพึงพอใจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ให้มีผลสัมฤทธิ์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ชุดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่าใด
2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง ทัศนศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีค่าเท่าใด
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง ทัศนศิลป์

สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่

4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์
สร้างสรรค์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

การพัฒนาการเรียนรู้เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ที่จะดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2556 จำนวน 3 ห้อง ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 30 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 32 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 จำนวน 33 รวมทั้งสิ้น 95 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน ได้โดย การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2 ความพึงพอใจ

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาการเรียนรู้เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสาระที่ 1 ทักษะศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาทำเป็นชุดการเรียนรู้จำนวน 6 เรื่อง ประกอบด้วยเรื่อง ทักษะธาตุ (เส้น) ทักษะธาตุ (สี) ศิลปะสื่อประสม ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลป์ การวาดภาพที่มีรูปแบบ และการวาดภาพไม่มีรูปแบบ

4. ขอบเขตระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย ดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้ หมายถึง สื่อชนิดหนึ่งซึ่ง เป็นการประสมและบูรณาการสื่ออย่างมีระบบ สามารถนำมาจัดกิจกรรมและประสบการณ์ในเนื้อหาเดียวกัน เพียงหน่วยใดหน่วยหนึ่ง มีองค์ประกอบที่เหมือนกันแล้วจัดไว้เป็นชุดๆเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ หมายถึง ชุดการเรียนรู้ ที่ผู้รายงานสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อ

พัฒนาการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีรายละเอียดภายในเล่ม ประกอบด้วย สารสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ เอกสารประกอบชุดการเรียนรู้ ใบงาน แนวทางคำตอบ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และ เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2. ทักษะศิลปะสร้างสรรค์ หมายถึง ศิลปะที่รับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทางตา การรับรู้เรื่องราว อารมณ์ ความรู้สึกอาศัยประสาทรับรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาประกอบเป็นงานทัศนศิลป์ได้แก่ เส้น รูปร่าง รูปทรง สี แสงเงา และภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3. แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเตรียมขั้นตอนหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมสื่อการเรียนรู้ วิธีสอน สื่อเทคโนโลยีที่ครูวางแผนและจัดทำอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้าเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลปะสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 แผนเวลาสอน 12 ชั่วโมง

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังการจัดการเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ทักษะศิลปะสร้างสรรค์แบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก

5. ความพึงพอใจต่อเรียน หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ วัดได้จากแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

6. ประสิทธิภาพ หมายถึง เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาว่าชุดการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ แล้วแสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ซึ่งเป็นไปตามตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้ ตามเกณฑ์ 80/80 ประกอบด้วย

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคน ที่ได้จากการวัดหรือประเมินผล ระหว่างเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคน ที่ได้จากการวัดด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะศิลปะสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา

7. ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าของตัวเลขที่แสดงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง ทักษะศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีการปรับเปลี่ยนปฏิรูปสังคมไปสู่ความเป็นสังคมใหม่ ประกอบกับแนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552) ซึ่งนับว่าเป็นข้อกำหนดคกฏเกณฑ์เกี่ยวกับการศึกษาถือว่าเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาระดับแรกของไทยที่มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะหมวด 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษาได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักนักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด แต่เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีธรรมชาติที่แตกต่าง ทั้งในด้านวัยวุฒิภาวะ ความต้องการ ความถนัด ความสนใจ และวิธีการเรียนรู้ทั้งมีการดำเนินชีวิตและสิ่งแวดล้อม ที่แตกต่างกัน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมาล้วนมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสิ้น ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้จึงต้องยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางที่ให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการเรียนรู้สร้างองค์ความรู้ โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม มีความสุขในการเรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมายและจะนำไปสู่การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิตในที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 56) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้พัฒนาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งได้กำหนดให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมแห่งความเป็นไทยในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาสาระและกระบวนการการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 1)

ในการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในครั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักในความสำคัญของสาระการเรียนรู้ศิลปะซึ่งเป็น 1 ในกลุ่มวิชา ซึ่งเป็นวิชาที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพราะเป็นการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนานักเรียน โดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และ

แสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย เสริมสร้างให้ชีวิตมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นช่วยให้มีจิตใจงาม มีสมาธิ สุขภาพกายและสุขภาพจิตมีความสมดุล อันเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษยชาติโดยส่วนตน และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษยชาติโดยส่วนตน และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพของสังคมโดยรวม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 46)

ปัจจุบันระบบการเรียนการสอน ระบบการสอบ ตลอดจนระเบียบวินัยต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เป็นการจำกัดวิถีคิดของนักเรียนอย่างหลากหลาย นักเรียนจำนวนมากที่มีความคิดค่อนข้างเสรีและมีแนวคิดหลากหลาย แต่เมื่อเข้าสู่ระบบโรงเรียน ก็จะถูกกระบวนการจัดเวลาทางสังคมผลักดันเข้าสู่กรอบอันเป็นบรรทัดฐานของสังคม ทั้งสังคมภายในโรงเรียน และสังคมใหญ่ภายนอกโรงเรียนนอกจากนักเรียนได้เรียนรู้บรรทัดฐานทางสังคมแล้ว (อุทัย คุลยเกษม. 2543 : 8) ซึ่งสาระการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ ก็เป็นรายวิชาหนึ่งที่ถูกกรอบของระบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนให้อยู่ในกรอบที่ กระทรวงศึกษาธิการและโรงเรียนได้กำหนด คือจัดเวลาในการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ วิชาศิลปะเพียง 2 ชม./สัปดาห์ ซึ่งต้องจัดการเรียนการสอนให้ครบมาตรฐานการเรียนรู้ในช่วงชั้น ทำให้นักเรียนขาดความเป็นอิสระในการใช้เวลาจินตนาการให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนต้องปฏิบัติตามศิลปะแข่งกับเวลาที่กำหนดทำให้เกิดคิดสร้างสรรค์ผลงานได้ไม่ด้นัก นำไปสู่การลอกเลียนแบบผลงานของผู้อื่น เป็นสาเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย

ในการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ศิลปะได้มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ เพราะการเป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้นจะสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุ่ล่งไปได้ด้วยคืออย่างมีจิตวิจารณ์ญาณเป็นบุคคลที่มองตนเองในทางบวก มีความเชื่อมั่นในตนเองหากจะส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน ครูผู้สอนต้องจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นถ้าผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการมีจินตนาการ ให้มีอิสระให้มีความเพลิดเพลิน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีเวลาคิดค้นมีข้อความโบราณของอินเดียที่เรียกว่า อุปนิษัท หมายความว่า ที่ใดมีความเพลิดเพลินที่นั่นย่อมมีความคิดสร้างสรรค์ที่ใดไม่มีความเพลิดเพลินที่นั่นย่อมไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะบอกอะไรได้มากเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน (สกนธ์ ภู่งามดี. 2547 : 5)

จากผลการประเมินของคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ปี พ.ศ. 2549 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนาศึกษาในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด

วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ผลการรับรองมาตรฐาน คุณภาพ ไม่ผ่าน ทั้งสองมาตรฐาน คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้ให้ ข้อเสนอแนะไว้ว่า ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ในทุกสาระการ เรียนรู้ คุณลักษณะด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ โดยการเรียนรู้ผ่านโครงการตามหลักการ ทฤษฎีอย่างแท้จริง มีกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีขั้นตอนการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ ค้นหาคำตอบด้วย การแสวงหาความรู้โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ทำงานเป็นทีม ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการ วางแผน ในการทำงาน ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ นำเสนอผลงานร่วมกันอย่างเป็นกระบวนการ และพบว่าการประเมินผลปลายปีนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะนักเรียนไม่ค่อยสนใจในบทเรียนอันเนื่องมาจากสาเหตุของปัญหา ด้านสื่ออุปกรณ์ กระบวนการเรียนรู้ไม่เกิดทักษะกระบวนการ และวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่ทำให้ ผู้เรียนเห็นความสำคัญ ถึงคุณค่าวัฒนธรรมที่มีต่อการดำรงชีวิตและครอบครัว ภายใต้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นมีน้อย ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การมีวิจารณญาณ มีความคิด สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ ซึ่งผู้วิจัยต้องเร่งพัฒนาให้อยู่ ในระดับคุณภาพที่สูงขึ้น โดยเฉพาะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การสร้างสรรค์ผลงานที่ แปลกใหม่ตลอดจนการนำความรู้ ทักษะการทำงานไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ชุดการเรียนรู้ เป็นเอกสารที่ครูจัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนนำไปประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตร ชุดการเรียนรู้เป็นเอกสารที่สามารถพัฒนาวิธีการสอนให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชีวิต และสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน การนำเนื้อหา สาระของรายวิชามาเรียงลำดับอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับเพิ่มเติมสิ่งใหม่ ๆ เข้าไป เพื่อให้ เหมาะสมกับการที่ครู หรือ ผู้เรียนจะนำไปใช้ ชุดการเรียนรู้ทำให้เกิดความคงทนของการ เรียนรู้ ผู้เรียนมีเจตคติในเชิงบวกต่อการเรียนการสอน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วย ให้เกิดทักษะฝีมือได้ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ความเข้าใจก่อนการปฏิบัติงาน เป็นวิธี สอนที่ทำให้ทราบกระบวนการแก้ปัญหาผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม สนใจการเรียนรู้มากขึ้น ทำให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน (ศักดิ์ ศรีมูลตรี. 2551 : 55) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สาระทัศนศิลป์ ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องศิลปะประยุกต์ ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลจากการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ สาระทัศนศิลป์ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เรื่องศิลปะประยุกต์ พบว่านักเรียนร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 82.43 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 2.นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องศิลปะประยุกต์ อยู่ในระดับมากที่สุดตามเกณฑ์เฉลี่ย ร้อยละ 97.25 (ผจญ นาทองคำ. 2554 : 56-57)

จากการศึกษา เอกสารตำรา ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เพราะชุดการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นซึ่งเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีกระบวนการใช้เอกสารชุดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์จริง การทำงานเป็นหมู่คณะ รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ให้มากที่สุด เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีปฏิสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมกับผู้สอนและผู้เรียนด้วยกัน วางแผนตัดสินใจในการแก้ปัญหาการมีนิสัยรักการเรียนรู้ การเป็นคนดี การมีสุขภาพจิตที่ดีสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ส่วนการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีความสุข ให้เกิดขึ้นได้ก็คือผู้สอนเป็นผู้นำทางแห่งการเรียนรู้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเอาชุดการเรียนรู้เรื่อง ทัศนศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและศึกษาความพึงพอใจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ให้มีผลสัมฤทธิ์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทัศนศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ชุดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่าใด
2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง ทัศนศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีค่าเท่าใด
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง ทัศนศิลป์

สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่

4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์
สร้างสรรค์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

การพัฒนาการเรียนรู้เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ที่จะดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2556 จำนวน 3 ห้อง ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 30 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 32 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 จำนวน 33 รวมทั้งสิ้น 95 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 30 คน ได้โดย การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลปะสร้างสรรค์

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2 ความพึงพอใจ

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาการเรียนรู้เรื่อง ทักษะศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสาระที่ 1 ทักษะศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาทำเป็นชุดการเรียนรู้ จำนวน 6 เรื่อง ประกอบด้วยเรื่อง ทักษะธาตุ (เส้น) ทักษะธาตุ (สี) ศิลปะสื่อประสม ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ การวาดภาพที่มีรูปแบบ และการวาดภาพไม่มีรูปแบบ

4. ขอบเขตระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย ดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้ หมายถึง สื่อชนิดหนึ่งซึ่ง เป็นการประสมและบูรณาการสื่ออย่างมีระบบ สามารถนำมาจัดกิจกรรมและประสบการณ์ในเนื้อหาเดียวกัน เพียงหน่วยใดหน่วยหนึ่งมีองค์ประกอบที่เหมือนกันแล้วจัดไว้เป็นชุดๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ เรื่อง ทักษะศิลป์สร้างสรรค์ หมายถึง ชุดการเรียนรู้ ที่ผู้รายงานสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อ

พัฒนาการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีรายละเอียดภายในเล่ม ประกอบด้วย สารสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ เอกสารประกอบชุดการเรียนรู้ ใบงาน แนวทางคำตอบ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และ เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2. ทักษะศิลปะสร้างสรรค์ หมายถึง ศิลปะที่รับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทางตา การรับรู้เรื่องราว อารมณ์ ความรู้สึกอาศัยประสาทตารับรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาประกอบเป็นงานทัศนศิลป์ได้แก่ เส้น รูปร่าง รูปทรง สี แสงเงา และภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3. แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเตรียมขั้นตอนหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีสอน สื่อเทคโนโลยีที่ครูวางแผนและจัดทำอย่างเป็นลำดับขั้นอักษรไว้ล่วงหน้าเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลปะสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 แผนเวลาสอน 12 ชั่วโมง

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังการจัดการเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ทักษะศิลปะสร้างสรรค์แบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก

5. ความพึงพอใจต่อเรียน หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ วัดได้จากแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

6. ประสิทธิภาพ หมายถึง เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาว่าชุดการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ แล้วแสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ซึ่งเป็นไปตามตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้ ตามเกณฑ์ 80/80 ประกอบด้วย

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคน ที่ได้จากการวัดหรือประเมินผล ระหว่างเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคน ที่ได้จากการวัดด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะศิลปะสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา

7. ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าของตัวเลขที่แสดงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง ทักษะศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยการเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบ หลังเรียนและคะแนนเต็ม โดยถือเกณฑ์ 0.50 ขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่านักเรียนจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. นักเรียนได้เรียนรู้จากสื่อที่มีเนื้อหาครบถ้วน จากชุดการเรียนรู้เรื่อง ทักษะศิลปะ สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ครูสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนในเนื้อหาอื่น ๆ ต่อไปได้
2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลปะ สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด ผลการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนสามารถนำไปบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับกลุ่มสาระอื่นๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้
3. ได้พัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะศิลปะ สร้างสรรค์ สูงขึ้น และเป็นข้อปฏิบัติสำหรับครูนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมาย ในการเรียนรู้ของนักเรียน
4. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะศิลปะ สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข
5. เป็นข้อเสนอแนะให้ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระอื่นนำไปใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนตลอดจน สามารถเผยแพร่ผลงานด้านการเรียนการสอนในระดับชั้นต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป